

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 7.

V Ljubljani, dné 13. februvarja 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja vsako soboto. — **Naročnina** mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold. Posamične številke se prodajajo po 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** naj se pošiljajo upravnistvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — **Oznanila in poslanice** se računajo po ceni navadni v Ljubljani. Naročnikom 10 % ceneje.

Koga bomo volili?

O kužni, počrnjeni hiši in o rudeči stranki ne govorili bi danes toliko starci in mladiči po beli Ljubljani in po vsem Kranjskem, ko bi bila svoj čas konservativna, zdaj katoliškonarodna stranka malo bolj strpna in bi bila z lepa iskala prijateljev, da odvrne nevarnost. Toda brezobzirno je začela napadati neškodljiva in celo veri in narodu najkoristnejša društva, katerih odbori niso bili popolnoma v njenih rokah. Tudi posamezne osebe, za katere je lahko vedela, da se z njimi daje govoriti in da imajo zdrava načela, pehala je v pekel, če so se le količkaj tudi le glede na način postopanja ločili njih nazori od nazorov voditeljev stranke. Posluževala se je včasih tudi, da bi dosegla samogospodstvo, najsilnejših in najskejnejših ter jedva dovoljenih sredstev. Čudno avanzovanje osob je dalo nekaj slutiti. Vse to je pa potisnilo nasprotno narodno stranko na poševno ravnoto nemškega liberalizma. Drčala je sicer nedelavna stranka vedno bolj navzdol, dokler ni našla obstanka v nemškem močvirju, v objetju z najhujšimi sovražniki našega naroda in naših pravic. Tako je prišlo, da v naših dneh solidarnost s kranjskimi veleposestniki, nemškimi grofi in baroni javno naglašaja ista stranka, katere utemeljitelj je nekdanj zapisal v Tugomeru pomenljive besede:

•Povej Slovenom naročilo moje,
Da krepko se boré do zadnje kaplje,
Ter da nikdar ne udadé se Nemcem,
Če udadé se, to dadé se smrti!•

Navedeno naročilo slavljenega Jurčiča je tiskala „Narodna Tiskarna“ še pred 20. leti. In danes? — Sram nas je govoriti.

Ne da bi obe slovenski stranki delali skupaj v blagor naroda in mož ob možu bili se skupaj zoper dobro znane skupne sovražnike: nemškutarje in kapitaliste, začeli sta obe stranki deliti

okraje v deželi, zbirati armade in goniti narod v nesrečni medsebojni boj. Nesrečni boj, pravimo, ker že prebitko čutimo, kako nam vsled tega peša vsak napredek; kako izgublja narod idejale in moralno silo in kako se vedno bolj suši nekdanj lepo zelena mladika našega slovstva. Takó je vedno v vojski!

In kak uspeh ima politika? Katoliškonarodna stranka mora priznavati, da so mesta, kjer prebiva poštevna inteligencija, pri volitvah za njo izgubljena, in narodna stranka izgublja zadnje postojanke na kmetih. Med slovenskim meščanstvom in kmetiskim prebivalstvom naj bi tedaj v prihodnje čase vedno kakor iz dveh sovražnih taborov letele morilne kroglice in naj bi divjal ljut boj; nalašč naj bi se pa prikrivalo, kako se pri teh naših norostih smeje tretji v pest. Mar res meščani in kmetje nimajo za nobeno boljše stvar žrtvovati svojih moči? Ali res trgovcem, obrtnikom, industrijskim delavcem in kmetovalcem ničesar ni treba storiti za zboljšanje bednega stanja? Ali res že sme „Slovenski Narod“ porogljivo pisati o narodnosti in spravi med Slovenci rekoč: „nekateri še menijo, da bodo „spravljeni“ kranjski Slovenci oteli Štajerce in Korošce, prav kakor bi se centralna vlada kar tresla pred tem poldrugim milijonom Slovencev!“ Ali smo že tako daleč z ironijo na jugoslovanski klub?

Kdo bi bil mislil, da se bodo že čez dobri dve leti uresničile besede govornika na shodu zaupnih mož narodne stranke v Ljubljani, ko je dejal: „Moja gospoda, preresna resnica je za vas, da ste zašli v nasprotje s čutili in zahtevami naroda! Žalostno dovolj,“ tako je govoril dalje g. dr. Triller, „da nam nesrečni domači politični razpor vsaj na Kranjskem zabranjuje celo složno delovanje v prid naroda na gospodarskem polju.“ Tako se je govorilo tačas v novorojeni narodni stranki ob splošnem odobravanju, danes pa ista

stranka v nebo povečuje politični razpor, proklinja pa blage može, ki delajo za spravo.

Ob toliki zdívanosti narodu skrajno pogubne politike na Kranjskem ni čudo, da med obema strankama, kateri se siloma gonita v boj, vedno bolj na gosto ustajajo in oglašajo se može, do grla siti nepotrebnega in neuspešnega boja, in hočejo dati duška svoji nevolji. Prav takó, le tepci se bodo v prihodnje še dajali zlorabljati za take manevre.

Somišljeniki! Pred durmi so volitve za državni zbor. Udeležujte se pridno volilnega gibanja in dajajte duška svojemu pravemu slovenskemu prepričanju! Izbirajte si med kandidati za poslance značajnih, delavnih, neodvisnih in naobraženih mož, ki bodo zmožni na visokem mestu brez strahu pred vlado govoriti za vas! Ako boste gledali le na to, kar vam ponuja volilna strastnost, je mogoče, da pridejo na površje može, nevredni slovenskega imena in vašega zaupanja. Tirjajte na vseh shodih od kandidatov najprej, da stoje na programu skupne slovenske delavnosti in bratske ljubezni, ker je to prvi pogoj jugoslovanskemu klubu. Dobro slovensko ljudstvo! Ti napravi pri volitvi kompromis, kateri so ti snedli v Ljubljani tvoji brezvestni voditelji! Izberi si za poslance jedino le može, ki čutijo s teboj nesrečo, katero nam je porodil razpor!

Volilna preosnova v Avstriji.

Avstrijski zastop, ki izbira vsako leto v svrhu rešitve skupnih stvari z Ogrsko izmed sebe šestdeset delegatov, imenuje se državni zbor in obstoji iz državne in gospodske zbornice. V gosposko zbornico poklicani so vsi cesarski principi, plemstvo vsled podedovane pravice, visoki cerkveni dostojanstveniki in od vladarja imenovani zaslužni može. Ta zbornica

Kako se ljudje pozdravljajo.

Spisal Anton Trstenjak.

(Dalje.)

Ako je družina pri obedu in pride berač v hišo prosit miloščine, pokličejo ga k mizi, seveda le takrat, ako je kolikor toliko čeden in snažen. Tako pač vidimo, da vlada v slovenski hiši neka enakopravnost. Kakor si je naše ljudstvo enakopravno pri tikanju in vikanju in v obče v hiši, tako je tudi enakopravno pri pozdravljanju. Spodobi se, da mlajši človek viče starejšega človeka: takisto se spodobi, da mlajši človek prvi pozdravi (od sebe) starejšega človeka, moškega ali ženske, to je isto. Sploh je tudi navada, da se mlajši vselej izogne s pota starejšemu človeku. Kmet torej dobro ve, kdo mora biti tu prvi, kdo drugi. Dva kmečka fanta vrstnika ne odkrivata se, to se jima zdi nepotrebno. S tem pa nismo rekli, da se ne pozdravljata. Pozdravljata se, pa kako? Ako se srečata, ne mineta se, kakor da bi bila dva mutca. Zgovorne jezike imata in ako se srečata, zbode drug drugega s kako šaljivo besedo, navadno s kakim uprašanjem. Jeden pomežikne izpod klobuka, drugi se nasmeje, ali pa se navadno uprašata: „Kam pa?“ In to uprašanje je navadno na potu. Ako kdo posebno hitro ide, pozdravi ga drugi z be-

sedami: „Kam pa ti se mudi?“ ali: „Kam pa tako hitro?“ ali kako drugače. Za vsako priliko imajo posebno pozdravilo. Le prijazen pogled, in to je tudi pozdrav. Smehljati z ustnicami in prikimati z glavo, in to je tudi pozdrav, in to lep pozdrav. Le prikimati z glavo, in tudi to je pozdrav. In ta nema pozdravila so navadno početek iskrenemu in srčnemu pogovorjanju.

X.

Ko bi hoteli natanko popisati, kako se Slovenci pozdravljajo, morali bi napisati celo knjigo. Vsega ne moremo povedati in tudi ni potreba, da bi povedali, ker to vsi vemo in ker je to navadno in vsakdanje. Vender pa imajo tudi Slovenci nekaj posebnega pri pozdravljanju, esar še mnogi od nas ne ve in kar je le malo našim bratom Slovenom na Prekmurkem, je na zahodni strani ogrske dežele, torej na meji mej Štajarsko in Ogrsko, katero mejo dela reka Mura. Ker sem sam bil tam in sem to videl na svoje oči, hočem to tudi povedati in kratko opisati.

Bilo je leta 1883. početkom meseca avgusta, ko sem prišel domu na počitnice. In moj dom je uro hoda od Drave, blizu Ormoža na Spodnjem Štajarskem. Črez Jeruzalem in Ljutomer mahnem do Radgone, pomudim se malo v Radgoni, potem pa koj črez most, ki drži črez Muro, in

bil sem v kraju, v kateri sem si želel že prejšnja leta; bil sem pri naših dragih, zapuščenih bratih Prekmurcih, kakor jim Štajarci pravijo, ker prebivajo preko Mure, a Prekmurci sami sebi pravijo, da so Slovenci. K tem Slovincem sem šel zato, da bi spoznal njih navade, da bi videl, kako žive in kako napredujejo, in da bi videl, ali radi bero knjige, kakšne imajo knjige, kakšne šole, seveda kakšne cerkve in kakšne občine. Obiskal sem vse fare in malone vse vasi in sem vseh ogrskih Slovencev naštel nad 70.000 duš. Toliko Slovencev tedaj živi na Ogrskem. Kakih 17.000 je teh Slovencev luterancev. Katoličani pravijo, da so papinci, a luteranci, da so protestanti ali luteranci. Vender živé oboji, papinci in luteranci, v miru in prijateljstvu in se ne sovražijo mej seboj. Prekmurci niso tako vedni, kakor drugi Slovenci. Premalo čitajo, ker so revni in nimajo, s čim bi si kupovali knjige. Gospod župnik Radkovič pri Sv. Juriju pripovedoval mi je, da imajo v fari Sv. Jurija mnogo žensk, ki še ne vedó, koliko let so stare. Ko je uprašal neko žensko, ali je 40, 50 ali 80 let stara, ni mu znala tega povedati. Dá, ljudstvo še tam tava v nevednosti. Jaz sem zahajal mej kmete in v kmečke hiše, najraje pa sem opazoval ljudi v cerkvi, pred cerkvijo, pri delu, na semnjih, v krčmah in beznicah, sploh tam, kjer

ne pride v poštev pri volilni preosnovi. Preosnova se tiče le državne zbornice in njenih 353 članov. Volitev je bila do leta 1873. indirektna, t. j. deželni zbori posameznih kronovin so volili izmed sebe državne poslance. Od leta 1873. voli se po posebnih volilnih okrožjih in sicer po istih skupinah, po katerih se vrše volitve tudi v deželni zbor. Ta novi direktni ali „centralistični“ volilni sistem sestavlja se, kakor prejšnji „autonomistični“ ali „federalistični“, iz štirih volilnih skupin državljanov posestnikov, in sicer voli: 1.) poprej graščinsko, sedaj v deželni deski upisano veleposestvo, 2.) trgovinski in obrtni veliki kapital, 3.) mesta in trgi, 4.) kmečke občine. V državnem zboru so bile te skupine takole zastopane: 85 poslancev je bilo izvoljenih od veleposestva, 21 od trgovinskih zbornic, 118 poslancev so poslala v državni zbor mesta in trgi, 129 pa kmečke občine, skupaj 353. Skupina onih, ki ne plačujejo nobenega direktnega davka, ali pa pod 5 gld., ni bila do sedaj zastopana. Volitev ni povsod direktna; kmečke občine volijo po volilnih možeh. Tudi volitev v državni zbor ni povsod tajna; razne kronovine imajo svoje določbe, kako se voli v deželni zbor.

Izmed vseh skupin je veleposestvo najštevilnejše zastopano že v gosposki zbornici. V državni zbornici pripada mu četrti del vseh sedežev. To močno zastopstvo poprej graščinskega veleposestva, akoravno dandanes nima nobenih poprejšnjih graščinskih pravic več, je uzrok, da nobena vlada brez veleposestva ne more doseči volilne preosnove.

To takozvano zastopstvo štirih kurij vladalo je nad 30 let v Avstriji. Zahteve po volilni preosnovi so se pojavljale vedno glasneje, in tudi pri nas si niso mogli zatisniti ušes mero-dajni krogi ter prezirati opravičenih zahtev ljudstva. Pri tem ni tolike važnosti, ali se voli javno ali tajno, po volilnih možeh ali ne, akoravno je želeti, da se uvede občna tajna direktna volitev. Temeljna uprašanja so marveč ta: 1.) Naj bo li volilna pravica taka, da sme vsak 24 let stari Avstrijan, ako ni po zakonu zadržan, voliti? 2.) Naj bo li splošna, direktna volitev v resnici ljudska volitev v tem zmislu, da volijo vsi za volitev upravičeni, posestniki in neposestniki, v jedni volilni skupini? 3.) Ali naj se vrši samo ljudska volitev brez pristavka volitve korporacij ali naj pa tudi te pripadajo sem?

Kakor znano, naredili so se v kratkem štirje načrti volilne preosnove v Avstriji. 1.) grofa Taaffe-ja, 2.) kneza Windischgraetza, 3.) grofa Hohenwarta, 4.) grofa Badenija. V naslednjem hočemo pokazati, kaj smo dosegli in kaj smo izgubili.

Grof Taaffe je namerjal izmed dosedanjih štirih skupin dve najštevilnejši, to je mesta s 118 poslanci in kmečke občine s 129 poslanci, približati skoraj popolnoma občni volilni pravici.

Poleg teh ostali bi kuriji veleposestva in trgovinskih zbornic neizpremenjeni. Te ovire iz Schmerlingove dobe naj bi še nekoliko časa zadrževale ljudsko volilno pravico. Kakor znano, padel je ta načrt in z njim grof Taaffe; uzrokov nočemo pogrevati, bolje, da o njih molčimo. Popolnoma drugačen, a veliko bolj bojazljiv je načrt kneza Windischgraetza. Iz njega veje duh liberalizma nemške levice. Po tem načrtu naj bi ostale dosedanje štiri kurije neizpremenjene, priklopila bi se jim le peta kurija sestavljena iz dosedaj v prejšnjih kurijah za volitev neopravičenih volilcev; toda tu bi bila volilna pravica zelo omejena. Pogoji za izvrševanje volilne pravice v 5. kuriji bi bili naslednji, poleg najmanj šestmesečnega bivanja v volilnem okraju: 1.) Uspešna dovršitev višje gimnazije, ali 2.) pravica do jednoletnega prostovoljnega vojaškega službovanja, ali 3.) dokaz, da je obiskaval višje obrtniške zavode, ali 4.) da je obiskaval od države podpirano kmetijsko šolo, ali 5.) da je bil najmanj dve leti član bolniške blagajnice, ustanovljene po postavi z dne 30. marca 1888, ali 6.) da je plačeval zadnji dve leti direktni cesarski davek pod 5 gld. Novih 43 mandatov bi se takole razdelilo: Češka: 7 kmečkih in 3 mestne volilne okraje, Galicija: 9 kmečkih in jeden mestni volilni okraj, Nižjeavstrijsko: jeden kmečki in 3 mestni volilni okraji, Moravska: 3 kmečki in jeden mestni volilni okraj, Tirolska in Štajarska po 2 mandata, za ostale kronovine po jednega. Volilna pravica bi ne pripadala poslom in delavcem na kmetih, ker ti ne prispevajo bolniškim blagajnicam. Razloček je takoj razviden med tema dvema načrtoma, kajti Windischgraetz hotel je priklopiti 43 novih mandatov iz skupine „neposestnikov“ že obstoječim 353 mandatom, dočim ko je hotel grof Taaffe skoraj dve tretjini državne zbornice približati občni volilni pravici. Tudi ta načrt je padel.

Načrt grofa Hohenwartha se glasi: I. V državno zbornico volijo, a) vsi za občno volitev opravičeni državljani (ljudska volitev), b) korporacije. II. Za volitev upravičene korporacije so: 1.) Vsi za volitev upravičeni veleposestniki vsake kronovine kakor dosedaj s 85 sedeži. 2.) Trgovinske zbornice skupaj z 18 sedeži namesto 21. 3.) 12 novih mandatov pripadalo bi novo ustanovljenim obrtnim zbornicam. 4.) Deželni zbori.

Teh 12 novih sedežev za obrtniške zbornice pridobilo bi se na ta način, da se mandati mest in trgov zmanjšajo za 11, ker obrt pripada večinoma mestom, trgov, kjer je večja industrija in bi iznašali 107 sedežev. Ker bi bili potem obrtna in trgovinska zbornica ločeni, pripadalo bi trgovinski zbornici namesto 21, samo 18 mandatov. Od ostalih 3 mandatov bi pripadal jeden obrtniški zbornici, drugi pa občni volitvi v kmečkih občinah, tako da bi imele kmečke ob-

čine potem 131 mandatov. Razdelitev neizpremenjenega števila 353 sedežev bi bila sledeča: I. Zastop po korporacijah: 1.) Veleposestvo 85, 2.) trgovinska zbornica 18, 3.) obrtna zbornica 12, 4.) deželni zbori 158 (72 mesta in trgi, 86 kmečke občine) skupaj 273 sedežev po korporacijah. II. Zastop po občni volitvi, 35 sedežev mesta in trgi, 45 kmečke občine, skupaj 80 sedežev.

Pri splošni volitvi (80 sedežev) bi bil vsak opravičen, kateri plača ali 1.) kak direktni davek, ali 2.) pripada obrtnim delavcem ali 3.) plačuje letno najemščino, katere višočino določa po posameznih krajih deželni zbor.

Tudi ta načrt se ni sprejel in sedaj imamo v veljavi načrt grofa Badenija, kateri je itak že vsem znan, takozvano 5. kurijo, v kateri volijo vsi dosedaj še neupravičeni volilci poleg dosedaj že upravičenih 72 novih poslancev. Koliko ta načrt ugaja v resnici volilni preosnovi, pokažejo v kratkem volilni shodi in pa — praktični uspeh volitve v 5. kurijo za tiste, ki dosedaj še niso imeli volilne pravice. Državna zbornica štela bo sedaj $353 + 72 = 425$ poslancev.

Napisali smo te vrstice ravno o priliki sedanjega volilnega gibanja, ker utegne ta zgodovina volilne preosnove morebiti zanimati volilce in pa — marsikaterega kandidata.

Kaže nam pa tudi, kaj je bivši parlament in z njim njega zastopniki, poslanci, zakrivil iz „političnih“ ali „osobnih“ razlogov.

Zakaj narašča uboštvo?

To uprašanje pretresa ves današnji omikani svet. Mnogo učenih in tudi priprostitih mož skuša najti pravega uzroka tej ljudski bolezni. Neka terniki, ki sede pri polnih blagajnicah, trdijo, da ljudsko blagostanje propada vsled rastoče zapravlivosti in lahkornosti. Drugi pa trdijo, da temu ni tako, da je uzrok vedno večjemu in razširjajočemu se uboštvu neomejena lastninska pravica in slobodna uporaba delavnih moči v sebične namene. Pred saboj imamo torej dvojno različno mnenje ob uzroku ljudske propasti. Oglejmo si ti mnenji bolj natančno, in videli bomo, katero je pravo in kje tiči uzrok temu zlu.

Trditi, da ljudstvo propada vsled tega, ker preveč zapravlja, zdi se nam naravnost smešno. Nismo sicer prijatelji zapravlivosti in nikdar nočemo je zagovarjati, ker se zapravljivost sama obsoja. Toda ako se danes govori o zapravlivosti, ne more se v obče posebno pri prostem ljudstvu govoriti o škodljivi zapravlivosti, ker ljudstvo nima sredstev niti za najpotrebnejše stvari, ne more torej zapravljati po nepotrebnem. Ko bi ljudstvo zapravljalo in si omišljalo nepotrebnih, potratnih stvari, potem bi bilo pač to

je bilo zbranih več ljudi, kajti o takih prilikah človek največ vidi in izve in s tem več doseže, nego z dolgim izpraševanjem. Ob nedeljah sem hodil v cerkve, katere so bile vselej polne ljudi, in po končani maši, postali so farani pred cerkvijo, kakor je to povsod navada, ter so se menili o svojih rečeh.

Ob delavnikih nimajo namreč toliko ugodne prilike. Malo so torej postali pred cerkvijo, potem pa odšli vsak na svoj dom iskat obeda. Rekel sem vsi; o, ne vsi. Dokaj ženskih in moških posedlo je okoli cerkve; sedeli so tiho in mirno, kakor se sploh spodobi. Poldan je odzvonilo in ti ljudje so zmerom sedeli in še niso šli domu, kakor prvi, iskat obeda. Kaj neki čakajo? poprašam. Kaj, odgovorilo se mi je, to so revni ljudje; zjutraj nekaj použijo, kar ravno imajo, opoludne nič, čakajo do večernic in ko mine popoldanska služba božja, še le takrat se vrnejo domu. Tu sem si mislil, koliko srečnejši so drugi Slovenci. In četudi so ti ljudje revni, vender so ob nedeljah oblečeni čedno in snažno. Moški hodijo delat k Mažarjem in na Hrvaško, in kar prisluzijo, prinesejo domu ženi in otrokom. Torej tudi ti revni ljudje ljubijo svoj dom. Pa saj ni revščina največja nesreča na svetu. Zdravo telo in pridne rokó tebe, Slovenec, lahko prerede. Ali naj vam povem, kaj sem še več videl. Mislij sem si, da se ti ljudje pozdravljajo tako, kakor

pri nas doma. Papinci, to je katoličani, pozdravljajo se drugače, in luterani zopet drugače. Papinci (to je na Ogrskem spoštljiva beseda) imajo navado, da se pozdravljajo z besedami: „Hvaljen bo Jezuš Kristuš!“ torej tako, kakor pri nas. Luteranci pa se nikoli ne pozdravljajo s temi besedami, ampak samo: „Dober srečen den jim Bog daj!“ Ljudje so me povsod pozdravljali, in jaz sem koj po pozdravu vedel, kdo me je pozdravil, ali papinec ali luteranec. Papinci in luteranci žive v nekaterih vaseh pomešani, in tu se pozdravljajo jedni druge, da, radi se pozdravljajo, to sem sam videl, toda vsak po svoje.

Bil sem v vseh cerkvah in sem posebno gledal na to, koliko molitvenikov je bilo videti v cerkvi; hotel sem videti, kako ljudje molijo. Z velikim veseljem moram reči na čast Slovencem na Prekmurskem, da sem videl več molitvenikov pri starih in mladih ljudeh, nego sem pričakoval. Celó videl sem, da so ljudje molili s popisanih papirčkov, na katerih so imeli starci in stare žene popisane molitvice v starem pravopisu, kajti novi tisek teško beró. V Štefanovcih, fari blizu Sv. Gotarda ob Rabi reki, na skrajni meji Slovencev, videl pa sem nekaj posebnega. Bila je nedelja in bili smo v štefanski cerkvi pri maši. Kmetje so klečali po klopih, drugi okoli klopi v lepem redu, kakor se spo-

dobi. Nekdo je zamudil nekoliko maše in ko je prišel do svoje klopi, stopi lepo v klop in obstoji. Zdajci ustane še oni kmet v klopi, in ko sta že oba stala — vsi drugi ljudje so klečali in molili — priklonita se globoko drug proti drugemu tako, da sta se jima zašibili kolena, ter si podasta roke. In ko sta se tako priklonila ter si podala roke, poklekmeta in molita svoje molitve. Kar sta ta dva kmeta storila, tega drugi v cerkvi niso ni gledali. Zdelo se jim je torej to nekaj navadnega. No, meni se to ni zdelo nič navadnega. Prišel sem že daleč po svetu, pa nikjer videl, da bi se ljudje v cerkvi tako pozdravljali, zakaj navada je, da se pri nas ljudje v cerkvi niti ne pozdravljajo. Mine nekaj trenutkov, zamudil je nekoliko maše drugi kmet. Leta ni imel svoje klopi, obstal je sredi cerkve; oni pri katerem je obstal, ustane hitro, ko ga zapazi. Oba se globoko priklonita, sežeta si v roke in konečno poklekmeta. Vse to sem lahko dobro videl, ker so vsi drugi klečali, ko sta kmeta stala in se priklanjala. Meni se je čudno zdelo to priklanjanje in ta prevelika ljubeznjivost v cerkvi, ker si nisem mogel razjasniti, zakaj se kmet kmetu v cerkvi tako globoko priklanja in pripogiba kolena in zakaj mu tako iskreno stiska roko.

(Dalje prihodnjič.)